

Henna Alanen

*"SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN MATKAILUALAN
OPISKELIJOIDEN AJATUKSIA AMMATILLISESTA
TULEVAISUUDESTAAN"*

Matkailun koulutusohjelma
2013

”SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN MATKAILUALAN OPISKELIJOIDEN AJATUKSIA AMMATILLISESTA TULEVAISUUDESTAAN”

Alanen, Henna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma
Kesäkuu 2013
Ohjaaja: Maarika Iijolainen
Sivumäärä: 40
Liitteitä: 2

Asiasanat: Ammatillinen identiteetti, restonomi (AMK), ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijoiden ajatuksia tulevista työtehtävistään ja työpaikoistaan ja selvittää, minne viime vuosina Satakunnan ammattikorkeakoulusta valmistuneet restonomit (AMK) ovat päätyneet töihin. Opinnäytetyössä haluttiin myös ottaa selville ovatko opiskelijat ja restonomit (AMK) mielestään saaneet koulutuksen aikana tarpeeksi tietoa restonomien (AMK) ammattivaihtoehtoista. Työssä kartoitettiin myös opiskelijoiden ja valmistuneiden ajatuksia siitä, kuinka mahdollista lisätietoa voisi koulutukseen sisällyttää.

Viitekehyksessä käsiteltiin ihmisen inhimillistä kasvua, ammatillisen identiteetin kehittymistä ja ammatillista kasvua. Lisäksi käsiteltiin matkailualaa yleisesti sekä matkailualan koulutusta ja erityisesti koulutusta Satakunnan ammattikorkeakoulussa.

Tutkimus oli kvalitatiivinen ja tutkimusmenetelmäksi valittiin kysely. Kohderyhmä muodostui Satakunnan ammattikorkeakoulun 1. ja 3. vuoden matkailualan opiskelijoista ja osasta vuosien 2007–2012 välisenä aikana Satakunnan ammattikorkeakoulusta valmistuneista restonomeista (AMK).

Tutkimusaineiston kautta ilmeni, että vastanneiden opiskelijoiden ja restonomien (AMK) urasuunnitelmista näkyi matkailualan ammattien laajaa kirjoa, mutta vastauksissa ilmeni lähinnä perinteisiä ammatteja. Vastanneista opiskelijoista ja restonomeista (AMK) suuri osa oli sitä mieltä, että koulutuksen aikana olisi voinut tulla enemmän tietoa restonomien (AMK) ammateista. Vastausten perusteella parhaimmaksi koettiin se, että koulutuksen aikana tietoa alan ammateista ja työtehtävistä tulisi suoraan jo valmistuneilta restonomeilta (AMK).

"SATAKUNTA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES TOURISM STUDENTS' THOUGHTS ON THEIR PROFESSIONAL FUTURE"

Alanen, Henna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Tourism

June 2013

Supervisor: Iijolainen, Maarika

Number of pages: 40

Appendices: 2

Keywords: professional identity, Bachelors of Hospitality Management degree, professional growth

The purpose of this thesis was to find out the Satakunta University of Applied Sciences Tourism students' thoughts of their future jobs and to examine where the Satakunta University of Applied Sciences Bachelors of Hospitality Management degree are currently working.

The study was also intended to determine whether students and Bachelors of Hospitality Management degree have received enough information about their professional options during the education. The research also collected ideas on how additional information could be included in the education.

The theoretical part consisted of human growth and development of professional identity and professional growth. Also the tourism sector in general and the tourism education and Satakunta University of Applied Sciences were discussed.

The research was made by using the qualitative research method and the research was conducted by questionnaire. The respondents were the first and the third year students and some of the Bachelors of Hospitality Management degree from Satakunta University of Applied Sciences graduated during 2007-2012.

The results of this thesis identified the wide variety of tourism industry job descriptions but the answers mostly included traditional job descriptions from the industry. Based on the responses students and the Bachelors of Hospitality Management degree were eager to get more information about professional options during their education in Satakunta University of Applied Sciences. The respondents believed that it would be useful to receive the information from the former students.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
2.1	Inhimillisestä kasvusta	7
2.1.1	Identiteetti	8
2.1.2	Ammatillinen identiteetti.....	9
2.1.3	Opiskeluaika ja ammatillisen identiteetin rakentuminen	10
2.2	Matkailuala	11
2.2.1	Matkailun määritelmä.....	11
2.2.2	Matkailualan ammatteja	11
2.2.3	Matkailuala tulevaisuudessa	12
2.2.4	Ammattikorkeakoulut.....	15
2.2.5	Satakunnan ammattikorkeakoulu	15
2.2.6	Restonomi, SAMK	16
2.2.7	Vaihto-opiskelu	17
2.2.8	Harjoittelu	18
3	TUTKIMUSONGELMA	19
3.1	Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet.....	19
3.2	Kohdejoukko ja sen valinta.....	19
3.3	Tutkimusmenetelmä.....	20
4	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	22
4.1	Tutkimuksen kulku	22
4.2	Kyselylomake	23
5	TUTKIMUSTULOKSTEN ESITTELY JA ANALYSOINTI.....	24
5.1	Ikä	24
5.2	Työtehtävät	25
5.2.1	Millaisissa työtehtävissä näet itsesi restonomiksi valmistumisen jälkeen?	25
5.2.2	Työpaikka ja tehtävänimike jossa nyt toimit.....	26
5.2.3	Muut tehtävänimikkeet, joissa olet toiminut restonomiksi valmistumisesi jälkeen.....	27
5.3	Harjoittelu	27
5.3.1	Millä matkailualan sektorilla aiot suorittaa harjoittelusi?	27
5.3.2	Millä matkailualan sektorilla suoritat harjoittelusi?.....	28
5.4	Opintoihin liittyvä harjoittelu ja opiskelijavaihto	29

5.4.1 Aiotko opiskelujesi aikana lähteä ulkomaille opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon takia?.....	29
5.4.2 Olitko opiskelujesi aikana ulkomailla opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon takia?	30
5.5 Oletko mielestäsi saanut opiskelujesi aikana tarpeeksi tietoa restonomien ammateista?	30
5.5.1 Ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijat	30
5.5.2 Valmistuneet restonomit (AMK).....	32
5.6 Kuinka Satakunnan ammattikorkeakoulussa voidaan parantaa restonomien (AMK) ammattien tunnettuutta opiskelijoiden mielestä?	33
5.6.1 Ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijat	33
5.6.2 Valmistuneet restonomit (AMK).....	34
6 TULOSTEN ANALYSOINTIA JA TUTKIMUKSEN ARVIOINTI	35
6.1 Tulosten analysointia	35
6.2 Tutkimuksen arviointia	36
6.3 Validiteetti ja reliabiliteetti	37
7 LOPUKSI	38
LÄHTEET	39
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössä tutkitaan Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijoiden ajatuksia tulevista työtehtävistä ja työpaikoista, sekä selvitetään, mihin ammattikorkeakoulusta viime vuosien aikana valmistuneet restonomit (AMK) ovat päätyneet töihin. Tutkimuksessa selvitetään ovatko opiskelijat ja jo valmistuneet mielestään saaneet tarpeeksi tietoa ammattivaihtoehtoista. Lisäksi kartoitetaan opiskelijoiden ja valmistuneiden restonomien (AMK) ideoita siitä, kuinka ammattivaihtoehtoja voisi paremmin tuoda opiskeluaikana esille.

Matkailualan opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden restonomien (AMK) ajatuksien selvittäminen tulevista ammattinimikkeistä on ajankohtaista, koska perinteiset ammatit ja ammattikulttuurit ovat jatkuvassa muutoksessa. Enää ei sitouduta vain yhteen ammattiin, vaan ammattia vaihdetaan. Lisäksi ammatit hämärtyvät ja jopa häviävät. Työ on nykyään yhä enemmän erikoistumatonta ja monitahoista.

Matkailutyö edellyttää monitaitoisuutta, eli työssä vaadittavat taidot eivät ole aina itsestään selviä tai selkeästi mitattavia. Taitojen epämääräisyyttä aiheuttaa se, että matkailualalla työtehtävät eivät ole selvästi määrittäviä, vaan työntekijän oletetaan tekevän erilaisia tehtäviä ja kantavan monipuolista vastuuta.

Opinnäytetyön teoriapohjassa käsitellään ihmisen inhimillistä kasvua, ammatillisen identiteetin kehittymistä ja ammatillista kasvua. Lisäksi käsitellään matkailualaa yleisesti sekä matkailualan koulutusta, erityisesti Satakunnan ammattikorkeakoulussa.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Inhimillisestä kasvusta

Yksi kasvatopsykologian merkittävimmistä minän kehittymistä ja muutosta kuvaavista teorioista on Lehtisen, Kuusisen ja Vauraksen (2007, 22–23) mukaan Erik H. Eriksonin (1950, 1963, 1982) psykososiaalinen persoonallisuusteoria. Eriksonin teoria perustuu Charlotte Bühlerin (1933) teoriaan elämänsä viidestä ikäkaudesta (Kuusinen 1995, 312).

Psykososiaalinen persoonallisuusteoria korostaa kehityksen määrittävän psykososiaalisesti ja ulotti kehitysvaiheet aina vanhuuteen saakka. Aiemmin tärkeinä pidetyt freudilaiset analyttiset teoriat keskittyivät tutkimaan lapsuusaikaa biologiselta ja psykoseksuaaliselta kannalta. Psykososiaalisessa persoonallisuusteoriassa elinikä kuvataan jatkuvana persoonallisuuden kehityksenä, jossa yksilön kasvu ja kehitys tapahtuvat perheen, kaveripiirin, koulun ja muun sosiaalisen ympäristön muodostamassa sosiaalisessa kontekstissa, ja jossa persoonallisuuden muutos on aina mahdollinen. Persoonallisuusteorian mukaan ihmisen persoonallisuus kehittyy kahdeksassa eri vaiheessa, jossa ihminen kohtaa uusia sopeutumisvaatimuksia ympäristön taholta. (Kuusinen 1995, 316–317; Lehtinen ym. 2007, 22–25). Tässä opinnäytetyössä keskitytään tutkimaan persoonallisuusteorian kehitysvaiheita nuoruus ja varhaisaikuisuus, sekä joitakin näihin kehitysvaiheisiin liittyviä kehitystehtäviä. Nuoruuden keskeisiä piirteitä on oman identiteetin etsintä; millainen minä olen, mikä minusta tulee ja mikä on minulle elämässä arvokasta ja tärkeää. (Lehtinen ym. 2007, 23–26.)

Kuusisen (1995, 311–315) mukaan myös Robert J. Havighurstin (1953) kehitystehtäväteoria painottaa ympäristön ja yhteiskunnan sosiaalisia odotuksia, sekä yksilön sopeutumista näihin odotuksiin ja paineisiin. Teoriassa pyritään vastaamaan siihen, miten kasvu ja kehitys ovat yhteydessä ympäristön taholta tuleviin vaatimuksiin ja tarpeisiin. Teorian vaiheista keskitytään myöhäisnuoruuden vaiheeseen (ikävuodet 16–23) ja nuoren aikuisen (ikävuodet 23–35) kehitystehtäviin. Myöhäisnuoruuden keskeisiä kehitystehtäviä ovat mm. parisuhteeseen valmistautuminen, eettisen ja moraalisen uskomusjärjestelmän kehittäminen sekä uranvalinta ja ammattiin valmis-

tautuminen. Nuoren aikuisen kehitystehtäviä taas ovat mm. perheen perustaminen, yhteisen talouden hallinta, kansalaisvelvollisuuksien omaksuminen sekä työelämään osallistuminen ja työuralla eteneminen.

Lehtinen ym. (2007, 30–32) käsittelevät myös Levinsonin (1978) teoriaa, jonka mukaan 22–28 ikävuosien aikana nuori aikuinen astuessaan aikuisen maailmaan alkaa muodostaa aikuisidentiteettiään tekemällä sitä koskevia valintoja parisuhteen, asuinpaikan ja ammatinvalinnan suhteen. Nuori aikuinen tutkii ja punnitsee omia mahdollisuuksiaan ja vaihtoehtojaan aikuisena elämiseen. Ristiriidan nuoren aikuisen elämään muodostaa se, että hän pyrkii säilyttämään vaihtoehdot avoimina ja välttämään lopullisten ratkaisujen tekemisen omaa elämäänsä koskien. Nuori aikuinen joutuu kamppailemaan näiden ristiriitojen keskellä ja muokkaamaan käsitystä itsestään ja asioista, jotka hän kokee elämässään tärkeiksi.

2.1.1 Identiteetti

Identiteetti on yksi ammatillisen kasvun ja kehityksen keskeisimpiä ilmiöitä. Identiteetin synonyymina voidaan käyttää termejä minäkäsitys ja itsetunto (Stenström 1993, 31). Identiteetti antaa yksilölle tunteen siitä kuka, millainen ja mitä hän on ja miten hän toimii eri tilanteissa. Identiteetin muodostumisen prosessi perustuu nuoren omaa minää koskevaan käsitykseen ja niihin käsityksiin, joita hän uskoon tärkeillä ihmisillä itsestään olevan ja näiden käsitysten vuorovaikutukseen. (Lehtinen ym. 2007, 26.)

Identiteetti-käsitteen merkityksiä voidaan jakaa sosiaaliseen, persoonalliseen ja minäidentiteettiin. Sosiaalisen identiteetin lähde on yksilön sosiaalinen luokka ja persoonallisen identiteetin muodostavat välitön identiteetti ja minäkäsitys. Stenströmin (1993, 33) mukaan Eriksonin käsitys minäidentiteetistä tarkoittaa "tunnetta omasta yksilöllisyydestä ja johon kytkeytyvät yksilön rakenteelliset ominaisuudet ja kyvyt".

Stenströmin (1993, 33–34) mukaan Eriksonin (1968) teoriaa identiteetistä on kehittänyt myös Marcia (1980), joka määrittelee identiteetin persoonallisuuden rakenteen oletetuksi tilaksi, joka saavutetaan ensimmäisen kerran nuoruudessa. Identiteetin

muodostumisen kannalta keskeistä on sitoutuminen ja valintojen tekeminen. Identiteetin kehittyminen on jaettu neljään eri tyyppiin, joita kutsutaan identiteettistatustiksi. Lunastamaton identiteetti tarkoittaa sitä, että yksilö on sitoutunut johonkin vaihtoehtoon elämässään ajattelematta tarkemmin sitä. Keskeneräisen identiteetin omaava persoona pohdiskelee tärkeitä elämänskysymyksiä. Kun identiteetti on hajanainen, ei henkilö ole tehnyt valintaa esim. ammatinvalinnan suhteen, eikä koe sitä edes mielenkiintoiseksi. Saavutettu identiteetti tarkoittaa sitä, että yksilö on käynyt läpi kriisin ja saavuttanut valintansa sen hetkisen tärkeiden elämänskysymysten suhteen.

2.1.2 Ammatillinen identiteetti

Ammatillinen identiteetti määritellään elämänhistoriaan perustuvaksi käsitykseksi itsestä ammatillisena toimijana. Tämä tarkoittaa sitä, millaiseksi yksilö mieltää itsensä suhteessa työhön ja ammatillisuuteen, sekä millaiseksi hän haluaa ammatissaan ja työssään tulla. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2006, 26.)

Yksilön identiteetin rakentuminen kestää koko elämän ajan. Tällöin yhdeksi tärkeimmistä osista muodostuu ammatinvalinta. Nämä yleensä nuoruudessa tapahtuvat valinnat vaikuttavat paljon myös myöhempään elämään. Stenströmin (1993, 40–43) mukaan nuoren minäkuva muodostuu konkreetin ammatin perusteella. Ammatin odotetaan tarjoavan kaivattu identiteetti. Tutkimustulokset osoittavat, että "ammatilla ei ole nuorille sellaista psykologista merkitystä, että se toimisi työelämään orientoitumisen perustana". Tästä syystä työn merkitys ammatin merkitykseen verrattuna on entistä korostuneempi. Epätietoisuus työpaikasta aiheuttaa opiskelijoille epävarmuuden ammatista myös ammatillisessa koulutuksessa. Keskeinen aika ammatillisen identiteetin muodostumiselle onkin juuri koulutus sekä sen aikana saadut valmiudet ja taidot vastaanottaa muutokset tulevassa työelämässä.

Stenströmin (1993, 37) mukaan selvä ammatillinen identiteetti ilmenee luottamuksena omiin ammatinvalintapäätöksiin ja vähäinen ammatillinen identiteetti ilmenee monien erilaisten ammatillisten päämäärien olemassaolona ja epävarmuuteen päätöksenteossa.

2.1.3 Opiskeluaika ja ammatillisen identiteetin rakentuminen

Yksilön ammatillisen identiteetin rakentuminen alkaa jo ennen opiskeluiden alkua. Identiteetin rakentuminen voidaan katsoa alkavaksi ammatinvalinnan kohdalla, kun yksilö pohtii syitä, jotka ohjaavat häntä tietylle alalle ja tiettyyn ammattiin. Hän joutuu panostamaan pääsykokeisiin ja tekemään parhaansa saadakseen haluamansa opiskelupaikkaan.

Opiskeluaikana yksilö luo itselleen mielikuvaa siitä ammatista ja niistä työtehtävistä, joissa hän tulee työskentelemään myöhemmin valmistuttuaan. Opiskelijan mielikuvat kehittyvät koko opiskelun ajan ja mitä positiivisemmat kokemukset opiskeluajasta ovat, sitä vahvempi ammatillinen identiteetti opiskelijalle voi muodostua jo ennen työelämää. Vahvalle opiskeluaikaiselle ammatilliselle identiteetille on helppo perustaa myös vahva ammatillinen identiteetti myöhemmin työelämässä. Heikkoon ammatilliseen identiteettiin opiskeluaikana syinä voivat olla mm. opiskelijan epärealistiset käsitykset omasta osaamisestaan, vähäinen vastuu omista suorituksista, aidon kiinnostuksen puute alaa kohtaan.

Ammatillisen identiteetin muodostumiseen vaikuttavat niin kurssikaverit, opettajat sekä erityisesti työharjoittelun aikana tavatut työkaverit. Työharjoittelun aikana nuori pääsee työskentelemään ammattilaisten kanssa ja omaksuu heiltä tiettyjä toimintamalleja ja ajattelutapoja, jotka yksilö liittyy alaan ja ammattiin. Työharjoittelu saattaa siis lisätä huomattavasti tunnetta yhteenkuuluvuudesta alaan, parantaa oman ammatillisuuden kokemuksiaan ja vahvistaa ammatillista identiteettiä.

Stenström (1993, 61) määrittelee ammatillisen kasvun jatkuvaksi kehitykseksi ja kasvuksi. Ammatillinen kasvu on osa koko inhimillistä kasvua ja se yhdistyy koko ihmisenä olemiseen ja persoonallisuuden kokonaiskehitykseen.

2.2 Matkailuala

2.2.1 Matkailun määritelmä

Tilastokeskus määrittelee matkailun toiminnaksi, jossa ”ihmiset matkustavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolella olevaan paikkaan ja oleskelevat siellä yhtäjaksoisesti korkeintaan yhden vuoden ajan (12 kuukautta) vapaa-ajanvieton, liikematkan tai muussa tarkoituksessa” (Tilastokeskus).

Vuonna 2007 matkailutoimialat työllistivät 130 500 henkilöä, joka on 5,2 % työllisestä työvoimasta. Matkailun osuus bruttokansantuotteesta oli vuonna 2007 3,8 % ja matkailutoimialojen osuus 3,8 prosenttia. (Suomen matkailustrategia 2020 2010, 6.)

Matkailuelinkeinon keskeisimmät toimialat ovat majoitus- ja ravintolapalvelut. Näiden lisäksi muita matkailuelinkeinoon kuuluvia toimialoja ovat mm. hiihtokeskukset, huvipuistot, ohjelmapalvelut, kulttuuripalvelut sekä leirintäalueet. Matkailuun suoraan liitännäisiä elinkeinoja taas ovat mm. liikennepalvelut, kiinteistö- ja laitehuolto, erikoiskauppa, turvallisuusala, IT-palvelut, päivittäistavarakauppa, rakentamisen ja rakennuttamisen palvelut, elintarvikkeiden tuotanto, elintarvikkeiden jalostus ja jätehuolto. Lisäksi matkailuelinkeino vaikuttaa myös kuntien normaaleihin kuntien perustehtäviin, sekä maa- ja metsätalouteen kuin myös viestintäalalle ja toimistopalveluihin. (Suomen matkailustrategia 2020 2010, 6.)

2.2.2 Matkailualan ammatteja

Ammattien ja työpaikkojen kirjo matkailualalla on laaja. Matkailutyö on usein sesonkiluontoista, osa-aikaista ja freelance-pohjaista. Se on usein varsin matalan tulotason työtä, jota ei paljon arvosteta. Alalla työskenteleviltä kuitenkin vaaditaan monialaosaamista, joustavuutta ja vastuunkantamista. (Veijola & Valkonen 2008, 9–10.)

Ammattikunta matkailualalla on hajanainen. Veijolan ja Valkosen Turismi työnä – hankkeen (2008) haastatteluissa Lapissa matkailualalla työskentelevien eri ammat-

tinimikkeitä löytyi 246 kpl. Näitä olivat mm. perinteiset markkinointipäällikkö, kahvila-apulainen, toimistovirkailija ja ravintolatyöntekijä, osa nimikkeistä oli rajoittomampia kuvauksia, kuten jokapaikanhöylä, monitoimi-ihminen, yleismies jantunen sekä yrityksen sydän.

2.2.3 Matkailuala tulevaisuudessa

Matkailu on maailman suurin vientiteollisuusala ja maailman tärkeimpiä sosio-ekonomisia sektoreita. Vuodesta 1950 alkaen vuoteen 2004 mennessä kansainvälinen matkailu on kasvanut 25-kertaiseksi. Kasvun odotetaan yhä jatkuvan noin 4 % vuosivauhdilla vuoteen saakka 2020. Mikäli ennustukset toteutuvat, tämä tarkoittaisi 1,6 miljardin kansainvälisen saapumisen määrää vuonna 2020. (Matkailu vuonna 2020-faktaa ja fiktiota 2006, 14–15.)

Suomen Akatemian ja Tekesin toteuttama Finnsight 2015 -raportti ennakoi, että tulevaisuudessa kulttuuri- ja elämyspalveluala kasvaa. Näihin keskeinen merkitys tulee olemaan teknologialla ja liiketoimintaosaamisella. Etenkin palveluissa Suomessa kulttuuriosaaminen, ja erityisesti Venäjä-osaaminen, korostuu. (Matkailu vuonna 2020-faktaa ja fiktiota 2006, 14.) Tulevaisuuden trendeiksi matkailun alalla ennustetaan ympäristötietoisuuden korostumista, asiakasryhmien pirstaloitumista ja Internetin merkityksen kasvua (Matkailu vuonna 2020-faktaa ja fiktiota 2006, 14). Erityisesti tekniikan ja Internetin merkitys on ennustamattomissa. Matkailuala tulee olemaan sähköisen kaupankäynnin edelläkävijä. (Palvelut vuonna 2020 – Osaaminen kansainvälisessä palveluyhteiskunnassa 2006, 36.)

Maailman matkailujärjestö UNWTO:n White Paper – asiakirjassa (2005) on esitelty maailmanlaajuisen matkailukehityksen skenaarioita ja matkailun kehitykseen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä. Skenaarioita on yhteensä kolme (Kuvio 1). Skenaariot ovat kasvua ja kompurointeja, hitaampaa kasvua mutta jälkeenhäänneet kirivät ja syvenevä polarisaatio. UNWTO on myös listannut muita matkailualan kehitykseen vaikuttavia riskejä (Kuvio 2). (Matkailu vuonna 2020 – faktaa ja fiktiota 2006, 14–16.)

Skenaario A: Kasvua ja kompurointeja

Maailmassa on menossa markkinavetoinen kasvu

Liiketoiminta on globaalia

Poliittinen tilanne on vakaa

Liiketoiminta kukoistaa

Tekniikka jyllää

Ympäristö on todella suuri haaste

Skenaario B: Hitaampaa kasvua

mutta jälkeenjääneet kirivä

Maailmassa on vahvaa kasvua

Varallisuuttakin osuu monille tahoille

Jännittyneet ja kohteliaat kansainväliset poliittiset suhteet.

Liiketoiminta kukoistaa

Kaukoita on vahvoilla

Ympäristö maksaa raskasta laskua talouskasvusta

Skenaario: Syvenevä polarisaatio

Maailma, jossa globalisaatio on uhattuna.

Syvästi jakautunut maailma (Taloudellisesti, poliittisesti ja ideologisesti.)

Maailmantaloutta rasittaa kovasti valuuttakurssien taistelu.

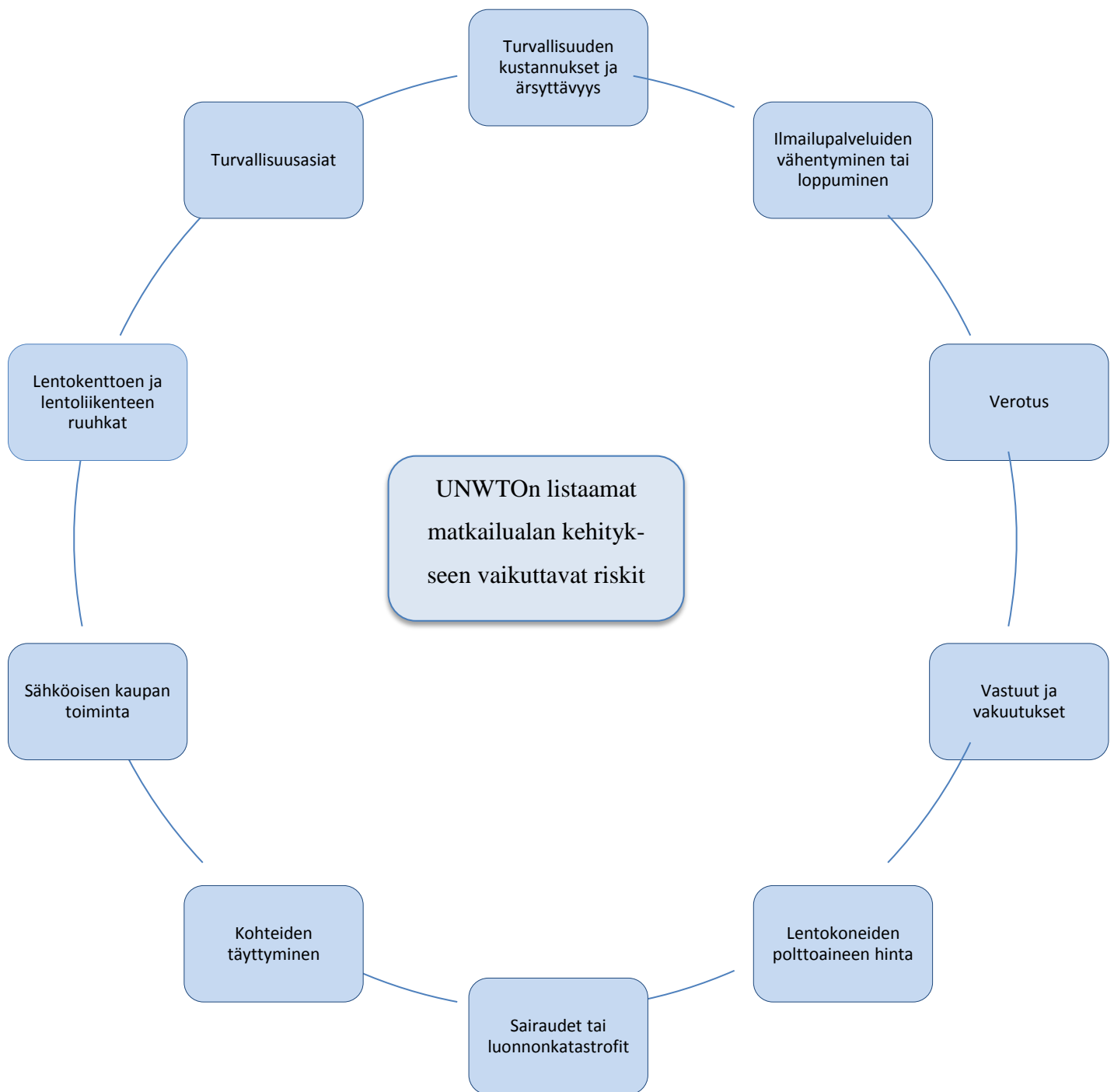
Kiina, Japani, Korean Tasavalta ja Venäjä ovat ongelmissa.

NATO on heikko.

EU on maailman eri näkemysten ristitulella.

Ongelmien joukko on sankka.

Kuvio 1. Maailmanlaajuisen matkailukehityksen skenaarioita. (Matkailu vuonna 2020- faktaa ja fiktiota 2006, 14–16).

Kuvio 2. Matkailualan kehitykseen vaikuttavia riskejä. (Matkailu vuonna 2020- faktaa ja fiktiota 2006, 16).

2.2.4 Ammattikorkeakoulut

Ensimmäiset vakinaistetun ammattikorkeakoulut aloittivat toimintansa Suomessa vuonna 1996. Ammattikorkeakoulujärjestelmä rakennettiin tuolloin jo olemassa olevista oppilaitoksista jakamalla, yhdistämällä ja uudelleen organisoimalla. (Helakorpi & Olkinuora 1997, 6.) Rauhala (1993, 23) nimeää yhdeksi ammatillisen koulutuksen haasteeksi mahdollistaa tulevien työntekijöiden ammatillinen kasvu myöhemmin työelämässä. Koulun tulisi pystyä jakamaan opiskelijoille oikeat välineet tätä varten opiskeluiden aikana.

Ammattikorkeakoulun perustutkinnot ovat korkea-asteen koulutuksia, kuten myös yliopistojen. Kansainvälisesti näistä puhutaan myös kolmannen asteen koulutuksina. Ammattikorkeakoulujen tehtävät määrittävät ammattikorkeakoululaissa, jossa säädetään ammattikorkeakouluista ja niiden ylläpidosta, opetuksesta ja tutkinnoista, ohjauksesta ja arvioinnista, opiskelijoista, opettajista ja henkilöstöstä, sekä hallinnosta ja rahoituksesta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö.)

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Tehtävänä on myös tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Ammattikorkeakoulujen on tehtäviään hoitaessaan edistettävä elinikäistä oppimista. (Ammattikorkeakoululaki 2009, 4 §.)

2.2.5 Satakunnan ammattikorkeakoulu

Satakunnan alueella toimiva Satakunnan ammattikorkeakoulu on opiskelijamäärältään Suomen kahdeksanneksi suurin ammattikorkeakoulu. Opiskelijoita ammattikorkeakoulussa on 6 300 ja asiantuntijoita 450. Koulutusta on tarjolla neljällä eri paikkakunnalla: Porissa, Raumalla, Kankaanpäässä ja Huittisissa. Kampuksia on yhteensä yhdeksän. Toimialat ovat liiketoiminta ja kulttuuri, sosiaali- ja terveysala sekä tekniikka ja merenkulku. Koulutusohjelmia on 25, joista kahdeksan on ylemmän AMK – tutkinnon koulutusohjelmia ja viisi englanninkielisiä koulutusohjelmia. Yh-

teensä AMK – tutkinnon suorittaneita Satakunnan ammattikorkeakoulusta on valmistunut yli 14 000, joista vuosittain vajaa 1 000 opiskelijaa. (Satakunnan ammattikorkeakoulun www-sivut 2013.)

2.2.6 Restonomi, SAMK

Opiskelijoilla on usein hyvin epätarkat mielikuvat siitä, mitä opiskelu ammattikorkeakoulussa todellisuudessa on. Vaikka todellisuus tulisikin olemaan odotuksia työläämpi ja tylsempi, niin opiskelijan oman motivaation voimakkuus sekä omat opiskelutyyli auttavat saavuttamaan tavoitteet. Myös työelämään siirryttäessä vastavalmistunut saattaa kohdata erilaisen todellisuuden kuin mitä opinto-oppaassa on annettu odottaa tai mitkä mielikuvat alasta ja työtehtävistä ovat olleet. (Airo, Rantanen & Salmela 2008, 78–85.)

Matkailun koulutusohjelmasta valmistuneen restonomin (AMK) keskeinen osaamisalue on laadukas asiakaspalvelu. Ammatillinen kasvu käynnistyy ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Opiskelija orientoituu ja motivoituu ammattikorkeakouluopintoihin. Hän alkaa pohtia ja kehittää ammatti-identiteettiään ja asettaa opiskelutavoitteita saavuttaakseen ammatilliset tavoitteensa. Opiskelija perehtyy matkailualaan, matkailualan kansallisiin ja kansainvälisiin organisaatioihin, alan eri työtehtäviin ja ammatteihin, sekä alan palvelutarjontaan, joka koostuu ravitsemis- ja majoituspalveluista, elämyspalveluista sekä matkatoimisto- ja henkilöliikennepalveluista. Tärkeimpänä osana opetusta ensimmäisenä vuonna on tutkiva ja kehittävä oppiminen sekä tutustuminen matkailualan ammatteihin ja tehtäviin. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2013–2014.)

Toisen opiskeluvuoden teema on ammatillisen osaamisen muodostuminen. Opiskelija oppii suunnittelemaan ja kehittämään elämyksellisiä matkailutuotteita ja palvelukokonaisuuksia. Hän oppii miten palvelun laatua matkailuyrityksessä arvioidaan, miten sitä kehitetään asiakaskokemusten perusteella ja tutustuu erilaisiin hinnoittelumenetelmiin. Opiskelija ymmärtää matkailualan ansaintalogiikat ja hallitsee alan

myyntiprosesseja ja jakelukanavia sekä osaa hyödyntää erilaisia teknologiaratkaisuja toiminnassaan. Hän tutustuu tapahtuman järjestämisen strategisiin ja operatiivisiin osa-alueisiin sekä osaa suunnitella tapahtuman ja toteuttaa sen käytännössä. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2013–2014.)

Kolmannen opiskeluvuoden aikana ammatillinen osaaminen syvenee ja opiskelija saa valmiudet kehittää ja uudistaa matkailuyrityksen liiketoimintaa. Opiskelijaa tuetaan luovaan, itsenäiseen ja elinikäiseen oppimiseen muuttuvissa matkailun toimintaympäristöissä. Hän oppii tarkastelemaan matkailualan yrityksen kulurakennetta, arvioimaan liikeriskejä sekä toimimaan kansainvälisissä ympäristöissä. Harjoittelujakson aikana opiskelija pääsee soveltamaan ja syventämään teoriassa opittuja tietoja ja taitoja käytännön töissä. Harjoittelu onkin tärkeä osa ammatillisen osaamisen syventämistä. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2013–2014.)

Matkailualan opetussuunnitelma on uusittu vuonna 2012, joten ensimmäisen vuoden opiskelijoilla on käytössä eri opetussuunnitelma kuin kolmannen vuoden opiskelijoilla. Suuria eroavaisuuksia ei ole havaittavissa uutta ja vanhaa opetussuunnitelmaa verratessa. Lähinnä ensimmäisen vuoden osalta eroa löytyy siitä, että vuoden 2008–2009 opetussuunnitelmassa ei ole painotettu yhtä paljon matkailualan ammatteihin ja työtehtäviin tutustumista. Sen sijaan ensimmäisen vuoden aikana keskitytään tietoverkon hyödyntämiseen ja viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2008–2009).

2.2.7 Vaihto-opiskelu

Vaihto-opiskeluohjelmien suosio on tasaisesti kasvanut koko 2000-luvun ajan. Ammattikorkeakouluissa vuonna 2011 aktiivisin lähettäjä oli matkailu-, ravitsemis- ja talousala, jossa lähtijöitä suhteessa aloittajiin oli 27, 8 %. Satakunnan ammattikorkeakoulussa liikkuvuus Suomesta suhteessa uusiin opiskelijoihin oli vuonna 2010 12, 0 %. (Cimo 2012, 10.)

Vaihto-ohjelmien hyödyiksi Airo ym. (2008, 94) listaavat kielitaidon kehittymisen, vieraisiin kulttuureihin tutustumisen, itsenäisyyden kasvun, paikan-vaihtoon totuttamisen sekä verkostoitumisen. Tärkeimmiksi anneiksi vaihto-opiskelulta he toteavat opiskelijoiden kokeman itsenäisen selviytymisen ja verkostoitumisen. Ulkomailla opiskelijavaihdon aikana suoritettut opinnot luetaan osaksi kotimaista tutkintoa.

Satakunnan ammattikorkeakoululla on satoja yhteistyökorkeakouluja. Vaihto-ohjelmat, joissa Satakunnan ammattikorkeakoulu on mukana, ovat Erasmus, Nordplus (Pohjoismaat), FIRST (Pietari ja Kaliningrad) ja Magellan (Yhdysvallat, Meksiko ja Costa Rica). Lisäksi opiskelijan on mahdollista lähteä vaihtoon itsenäisesti (free-mover) tai Satakunnan ammattikorkeakoulun kahdenvälisen sopimuksen perusteella johonkin venäläiseen tai aasialaiseen korkeakouluun. (Satakunnan ammattikorkeakoulun www-sivut 2013.)

Suurin osa Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoista lähtee vaihtoon Erasmus-ohjelman kautta, joka on osa Euroopan unionin Elinikäisen oppimisen ohjelmaa (Lifelong Learning Programme 2007–2013). Vaihto-ohjelmaan kuuluvat yli 3 000 korkeakoulua löytyvät EU:n jäsenmaista, Norjasta, Islannista, Liechtensteinista ja Turkista. (Satakunnan ammatti-korkeakoulun www-sivut 2013.)

2.2.8 Harjoittelu

Matkailun koulutusohjelmaan kuuluvan pakollisen harjoittelun laajuus on 30 opintopistettä. Harjoittelu suoritetaan yleensä yhdessä jaksossa 3. vuoden keväällä. Harjoittelu voi olla palkallista tai palkatonta. Opiskelija voi suorittaa harjoittelun yksityisellä tai julkisella sektorilla, yrittäjänä muussa erikseen hyväksyttävässä työpaikassa joko Suomessa tai ulkomailla. (Satakunnan ammattikorkeakoulun www-sivut 2013.)

Harjoittelu on tärkeä osa opiskelijan ammatillista kasvua. Harjoittelu syventää ja laajentaa ammatillista osaamista ja antaa opiskelijalle valmiuksia toimia työelämässä. Harjoittelun tarkoitus on perehdyttää opiskelijat erityisesti ammattitaidon kannalta keskeisiin työtehtäviin, sekä opettaa tietojen ja taitojen soveltaminen käytännön ammatityössä. (Satakunnan ammattikorkeakoulun www-sivut 2013.) Erasmus- ohjel-

man tuella on voinut lähteä harjoitteluun lukuvuodesta 2007–2008 lähtien (Cimo 2012).

3 TUTKIMUSONGELMA

3.1 Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on saada selville Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijoiden ajatuksia tulevista työtehtävistä ja työpaikoista, sekä selvittää mihin Satakunnan ammattikorkeakoulusta viime vuosien aikana valmistuneet restonomit (AMK) ovat päätyneet töihin. Tarkoitus on myös saada selville se, ovatko opiskelijat ja jo valmistuneet mielestään saaneet tarpeeksi tietoa ammattivaihtoehtoista. Mikäli he eivät omasta mielestään ole, kartoitetaan myös henkilöiden mielipiteitä siitä, kuinka tätä voitaisiin parantaa.

Tutkimusongelmia ovat seuraavat:

1. Mitkä ovat Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailun koulutusohjelman 1. ja 3. vuoden opiskelijoiden ajatukset heidän tulevista työtehtävistään ja työpaikoistaan?
2. Millaisiin työtehtäviin viime vuosina Satakunnan ammattikorkeakoulusta valmistuneet restonomit (AMK) ovat suuntautuneet?
3. Kuinka Satakunnan ammattikorkeakoulussa voidaan parantaa restonomien (AMK) ammattien tunnettuutta opiskelijoiden mielestä?

3.2 Kohdejoukko ja sen valinta

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Satakunnan ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden ja restonomiksi (AMK) valmistuneiden ajatuksia tulevista työtehtävistä ja työpaikoista. Kohdejoukoksi valittiin syksyllä 2012 Satakunnan ammattikorkeakoulussa matkailualaa opiskelevat henkilöt, sekä Satakunnan ammattikorkeakoulusta jo

restonomeiksi (AMK) valmistuneet henkilöt. Tutkimus suoritettiin otantatutkimuksena 1. vuoden opiskelijoille, 3. vuoden opiskelijoille ja osalle vuosien 2007–2012 välisenä aikana valmistuneille restonomeille (AMK).

Tutkimus päädyttiin kohdistamaan juuri 1. ja 3. vuoden opiskelijoille, koska oletus oli, että näiden vuosiluokkien välillä voisi nähdä jo eroja. Suuri osa opiskelijoista suorittaa opiskelijavaihdon juuri 2. opiskeluvuoden aikana ja ajatukset voivat muuttua sen myötä. Alun perin tarkoitus oli suorittaa kysely kaksi vuotta sitten valmistuneille restonomeille (AMK), jotta otos olisi kahden vuoden välein. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, sillä vuonna 2010 valmistuneita tavoitettiin vain 1, joten tällä ei olisi ollut merkitystä tutkimukselle. Kohdejoukkoa siis täytyi laajentaa, joten tutkimuksessa otettiin huomioon ne vuosien 2007–2012 välillä valmistuneet opiskelijat, jotka onnistuttiin tavoittamaan.

3.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä käytetään empiiristä eli havainnoivaa tutkimusta, joka perustuu teoreettisen tutkimuksen perusteella kehitettyihin menetelmiin. Empiirinen tutkimus jaetaan kvantitatiivisiin tutkimuksiin ja kvalitatiivisiin tutkimuksiin. Tässä tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. (Heikkilä 2004, 13.)

Laadullisen tutkimusmenetelmän erityispiirre on se, ettei sillä menetelmällä tehdyn tutkimuksen tavoitteena ole totuuden löytäminen tutkittavasta asiasta. Tutkimuksen tavoitteena on tutkimuksen tekemisen aikana ilmi tulleiden asioiden perusteella esittää jotain, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa. (Vilka 2005, 98.)

Laadullisessa tutkimusmenetelmässä korostuvat kolme näkökulmaa tutkimuskohteeseen: konteksti, intentio ja prosessi. Kontekstin huomioidessaan tutkija liittyy tutkitavan asian yleisiin sosiaalisiin, kulttuurisiin, historiallisiin ja ammatillisiin ilmiöihin, kuvaa tutkimustilanteen, jossa tutkimusaineisto kerättiin. Intention huomioiden tutkijan tulee tutkimustilanteessa tarkkailla tutkitavan motiiveja ja tarkoitusperiä, joiden pohjalta hän vastaa kysymyksiin. Tutkittava saattaa tiedostamattaankin liioitella, vääristellä tai kaunistella tosiasioita. Laadullisen tutkimusmenetelmään liittyvä prosessin

Vilkka määrittelee tutkimusaikataulun ja tutkimusaineiston tuotantoedellytysten suhdetta tutkijan aihetta koskevaan ymmärtämiseen. Tutkimusaikataulu vaikuttaa siihen, kuinka syvälle tutkija pääsee sisälle aiheeseensa. Tutkimusprosessiin käytettävä aika ei kuitenkaan määritä tutkimuksen laatua, vaan tutkijan taito. (Vilkka 2005, 99–100.)

Yksi laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä on kysely. Kysely määritellään menettelytavaksi, jossa tiedonantajat itse täyttävät heille suunnatun kyselylomakkeen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71–73). Kyselyn etuina pidetään sitä, että niiden avulla saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto ja se säästää tutkijan aikaa. Tietokoneen välityksellä tehtävä kysely on myös taloudellinen (Valli 2010, 113). Haittoja taas ovat se, että tutkimusaineistoa voidaan pitää pinnallisena, tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina, kato voi nousta suureksi ja hyvän lomakkeen laatiminen vaatii tutkijalta tietoa ja taitoa (Hirsjärvi 2004, 184).

Tässä tutkimuksessa kyselyn muodoksi valittiin verkkokysely, joka lähetettiin tutkitaville henkilöille. Suurimpana ongelmana verkkokyselyissä on kato, joka voi johtua tutkimuksen aihepiiristä tai vastaajajoukosta. Kysymystyypiksi valittiin avoin kysymys, jossa esitetään vain kysymys ja jätetään vastaajalle tyhjä tila vastausta varten. Avoimet kysymykset antavat vastaajan ilmaista itseään omin sanoin, eivät ehdota valmiita vastauksia, välttää vastaamisen muodosta johtuvat haitat ja antaa tutkijalle mahdollisuuden tunnistaa motivaatioon liittyviä seikkoja ja vastaajan viitekehyksiä. (Hirsjärvi 2004, 187–190.)

Ihanteellisinta tämä tutkimus olisi ollut tehdä pitkittäistutkimuksena, jolloin opiskelijoiden koko opiskeluaikaa olisi seurattu ja kysymykset olisi tehty samalle vuosiluokalle aina kahden vuoden välein opiskelun aloituksesta aina kaksi vuotta valmistumisen jälkeen asti. Tällöin olisi pystytty seuraamaan jokaisen opiskelijan omien ajatusten muuttumista. Tämä ei kuitenkaan opinnäytetyössä käytettävän ajan kanssa ole mahdollista, joten tässä opinnäytetyössä käytetään poikkileikkaustutkimusta. Se kattaa yhden ajankohdan, jolloin tutkitaan samalla kertaa eri vuosiluokkien opiskelijoiden ajatuksia tulevaisuuden töistään (Vastamäki 2010, 128).

4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Tutkimuksen kulku

Tutkimusaineisto kerättiin kohderyhmään kuuluneilta henkilöiltä kysymyslomakkeella. Ensimmäinen kysymyslomake lähetettiin opiskelijoille helmikuussa 2013 (Liite 1). Kysymyslomake lähetettiin kaikille 41:lle vuonna 2012 opiskelunsa aloittaneelle ensimmäisen vuoden matkailualan opiskelijalle ja kaikille 33:lle vuonna 2010 opiskelunsa aloittaneelle kolmannen vuoden matkailualan opiskelijalle. Näiden opiskelijoiden nimet ja sähköpostiosoitteet saatiin Satakunnan ammattikorkeakoululta.

Valmistuneita restonomeja oli vaikeampi tavoittaa. Lopulta Satakunnan ammattikorkeakoulun puolesta saadun tiedon avulla saatiin 25 valmistuneen restonomin (AMK) nimet. Koska sähköpostiosoitteista ei ollut tietoa, lähestyttiin heitä Facebookin kautta. Vastanottajille lähetettiin viesti, jossa oli tietoa tutkimuksesta ja kysymykset (Liite 2). Heitä pyydettiin vastaamaan joko suoraan viestiin tai lähettämään vastaukset viestissä ilmoitettuun sähköpostiosoitteeseen. Tämän kysely lähetettiin maaliskuussa 2013.

Lähestyttäessä kohderyhmää Internetin kautta tutkijan tulee olla varma siitä, että kohderyhmä on kykenevä vastaamaan kyselyyn tietokonetta käyttäen. Tässä tutkimuksessa todettiin, että perusjoukko on niin tottunut käyttämään tietokoneita, ettei ongelmaa tule sen suhteen. Sen sijaan katoa saattaa aiheuttaa se, etteivät kaikki opiskelijat välttämättä käytä Satakunnan ammattikorkeakoulun kautta saamaansa sähköpostiosoitetta aktiivisesti. Etuja verkossa tapahtuville kyselyille on taloudellisuus ja tähän tutkimukseen liittyen se, että kohdejoukko on nuorta ja tottunut käyttämään tietokonetta. (Valli 2010, 113.)

Ensimmäisen kyselyn jälkeen vastausprosentti oli 9,5 %. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vastausprosentti oli 10 % ja kolmannen vuoden opiskelijoiden 9 %. Kyselyt olivat identtiset, joten vastausprosenttien pieni ero ei johdu kysymyksistä.

Muistutuksen jälkeen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vastausprosentti oli 22 % ja kolmannen vuoden opiskelijoiden vastausprosentti oli 15 %. Yhteensä vastausprosentiksi tuli siis kahden kyselykerran jälkeen 19 %.

Vastausprosentin alhaisuutta saattaa selittää se, että kysymyksiin anonyymisti vastaaminen ei ollut mahdollista sähköpostin ja Facebookin kautta. Tätä pohdittaessa tultiin kuitenkin siihen tulokseen, ettei kysely koske niin arkaluonteisia asioita, joihin omalla nimellä vastaaminen olisi epämiellyttävää.

Valmistuneille lähetetyn kyselyn vastausprosentti oli 36 %. Valmistuneiden suurempaa vastausprosenttia voi selittää Facebookin kautta tapahtunut kyselyn vastaanottaminen. Sähköpostissa viesti saattaa hukkua roskapostin sekaan ja Facebookin käyttö saattaa olla kohderyhmään kuuluville henkilöille jokapäiväistä ja vastaaminen helpompaa ja nopeampaa kuin sähköpostin kautta.

4.2 Kyselylomake

Kyselylomakkeet muodostuivat taustakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Kysely tehtiin mahdollisimman kattavaksi, mutta kuitenkin niin lyhyeksi, että kyselyn saaneet jaksavat vastata avoimiin kysymyksiin.

Avointen kysymysten etuna on, että vastausten joukossa voi olla hyviä ideoita ja vastaajan mielipide on mahdollista selvittää perusteellisesti. Aineistoa on myös mahdollista luokitella monilla tavoilla. Huonona puolena voidaan pitää sitä, että niihin jätetään helposti vastaamatta tai vastaukset ovat ylimalkaisia ja epätarkkoja. Vastaaja voi myös vastata kysymyksen vierestä, jolloin vastaus on hedelmätön. Avointen kysymysten käsittely vaatii tutkijalta enemmän aikaa kuin valmiiden vaihtoehtojen tulkin-
ta. (Valli 2010, 126.)

Ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille lähetettävä kyselylomake muodostui kuudesta avoimesta kysymyksestä, joihin ei ollut annettu valmiita vastausvaihtoehtoja. Ensimmäiseksi lähdettiin liikkeelle opiskelijan iällä, seuraavaksi kysyttiin, millaisissa työtehtävissä opiskelija näkee itsensä restonomiksi valmistumisen jäl-

keen. Kolmas kysymys koski opiskelijan työharjoittelusuunnitelmia ja neljännessä kysymyksessä tiedusteltiin, aikooko opiskelija lähteä ulkomaille joko opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon kautta. Kaksi viimeistä kysymystä koskivat matkailualan opiskelua Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Viidennessä kysymyksessä tiedusteltiin, onko opiskelija omasta mielestään saanut tarpeeksi tietoa restonomien ammateista opiskelun aikana ja viimeisessä kysymyksessä opiskelija sai itse kertoa, kuinka hänen mielestään tilannetta voisi kehittää.

Satakunnan ammattikorkeakoulusta valmistuneille restonomeille lähetettävä kyselylomake sisälsi seitsemän avointa kysymystä. Ensimmäinen kysymys tiedusteli restonomien ikää. Kaksi seuraavaa liittyivät restonomien nykyiseen ja valmistumisen jälkeisiin työpaikkoihin ja tehtävänimikkeisiin. Neljäs kysymys koski opiskelun aikana suoritettua harjoittelua ja viides mahdollista ulkomaille suoritettua opiskeluihin liittyvää harjoittelua tai opiskelijavaihtoa. Kaksi viimeistä kysymystä olivat samat kuin nykyisille opiskelijoille lähetetyssä kyselyssä. Nämä siis antoivat restonomeille mahdollisuuden kertoa oman kokemuksensa siitä, onko koulutuksen aikana annettu tarpeeksi tietoa restonomien ammateista. Mikäli he eivät olleet sitä mieltä, saivat he kertoa parannusehdotuksia, josta olisi hyötyä opiskelijoille.

5 TUTKIMUSTULOKSTEN ESITTELY JA ANALYSOINTI

5.1 Ikä

Kaikkien vastanneiden keski-ikä oli 23,6 vuotta. Restonomiksi valmistuneiden vastaajien keski-ikä oli 26, 6 vuotta ja opiskelijoiden 21,7 vuotta. Kolmannen vuoden opiskelijoiden keski-ikä oli 22 vuotta ja ensimmäisen vuoden opiskelijoiden keski-ikä 21, 6 vuotta.

5.2 Työtehtävät

5.2.1 Millaisissa työtehtävissä näet itsesi restonomiksi valmistumisen jälkeen?

Suuri osa eli kuusi yhdeksästä ensimmäisen vuoden opiskelijoista piti mahdollisena ulkomaille suuntaamista restonomiksi valmistumisen jälkeen. Kahden vastauksesta ei selvinnyt, minne päin he aikovat suunnata. Vain yksi vastaaja ilmoitti, ettei valmistumisen jälkeinen työkuva ole vielä selvillä.

Matkailualan työalojen monipuolisuus näkyy opiskelijoiden vastauksissa.

”Haluaisin päästä töihin Kilroy Travelsille (tai johonkin muuhun matkatoimistoon) tai johonkin info-pisteeseen. Ulkomailla työskentely outgoing-agenttina.” 1. vuoden opiskelija

”Toivottavasti sosiaalisessa liiketalouteen keskittyneellä kielitaitoa vaativalla alalla, jossa tapaa paljon eri kulttuurien ihmisiä. Sillä perinteisellä hotelli- ja ravintola alalla en itseäni näe, enemmänkin markkinointiin keskittyneessä asiakaspalvelussa enemmänkin.” 1. vuoden opiskelija

“Event management and planning” 3. vuoden opiskelija

”Matkatoimisto/matkailun edistäminen/hallinto/markkinointi matkailuun liittyen, miksei myös vastuulliset tehtävät majoitus/ravitsemus puolella” 3. vuoden opiskelija

”Tahtoisin työskennellä tapahtumanjärjestämisen, lentoliikenteen tai matkaoppaan hommissa.” 3. vuoden opiskelija

”Toivottavasti tapahtuma-alalla tai sitten majoituspuolella.” 3. vuoden opiskelija

”Monikulttuurisessa ympäristössä, toivon mukaan tapahtumatuotannon parissa. Restonomien työmahdollisuudet ovat kuitenkin niin laajat, että saa nähdä mihin elämä

kuljettaa - voin olla niin kotimaassa kuin toisella puolen palloakin.” 1. vuoden opiskelija

Ulkomaille mahdollisesti suuntaavien listalla olevia ammatteja olivat mm. matka-opas, kohdepäällikkö, hotellityöntekijä, vastaanottovirkailija ja outgoing-agentti. Muita opiskelijoiden mainitsemia mahdollisia ammatteja oli markkinoinnin alalla, tapahtumatuotannon parissa, hotellialalla ja asiakaspalvelutehtävissä.

Tämän kysymyksen yhteydessä tuli ilmi vastaajan mielipide koulutuksesta.

”Nään itseni jossain ihan perushommassa, en missään nimessä esimiestehtävissä, sillä mielestäni koulutus ei ole tarpeeksi hyvä siihen. Minusta tulee ehkä vastaanottovirkailija hostelliin tai opas” 3. vuoden opiskelija

Myös mahdollinen jatkokoulutuksen suunnitelma ilmeni vastauksissa.

”Haluaisin olla töissä lentokentällä tai jatkaa koulutusta ja päästä töihin esim. tullivirkailijaksi. Mutta tällä koulutuksella näen itseni tosiaan töissä jossain lentokentällä tai elämyspalveluiden parissa.” 1. vuoden opiskelija

Vastauksen perusteella voisi päätellä, että opiskelijalle on jo ensimmäisen opiskeluvuoden aikana kehittynyt vahva ammatillinen identiteetti. Tämä ilmenee siinä, että opiskelija ottaa vastuuta omista suorituksistaan; hänellä on mielessään jo tämän alan jatkokoulutusmahdollisuudet, koska hän ymmärtää että nykyisellä koulutuksella hän ei pääse haluamaansa ammattiin. Vahva ammatillinen identiteetti näkyy siis myös opiskelijan kiinnostuksena valittua alaa kohtaan.

5.2.2 Työpaikka ja tehtävänimike jossa nyt toimit

Valmistuneista restonomeista kolme yhdeksästä työskenteli tällä hetkellä ulkomailla, kaksi Aasiassa ja yksi Euroopassa. Työnimikkeitä ulkomailla olivat luonto-opas, tour leader sekä fit executive ja kotimaassa tarjoilija, markkinointiassistentti, lentoemäntä,

kokousemäntä ja revenue supervisor. Yksi vastanneista toimi kotiäitinä kyselyhetkellä.

5.2.3 Muut tehtävänimikkeet, joissa olet toiminut restonomiksi valmistumisesi jälkeen

Valmistuneista restonomeista kolme yhdeksästä ei ollut valmistumisen jälkeen toiminut muissa työtehtävissä kuin nykyisessä. Muiden aiempia työnimikkeitä olivat vastaanottovirkailija, asiakaspalvelija, yksityismajoittaja/matkailuneuvoja, siistijä, rail reservation executive, customer service executive, kahvilatyöntekijä, huoltamokahvilatyöntekijä, vastaanoton työntekijä, vastaanoton vuoropäällikkö ja team assistant.

Matkailualan työtehtävien kirjo on laaja, mikä tulee jälleen esille valmistuneiden restonomien vastauksissa.

5.3 Harjoittelu

5.3.1 Millä matkailualan sektorilla aiot suorittaa harjoittelusi?

Ensimmäisen vuoden opiskelijoista kolme yhdeksästä ei ollut vielä omien sanojensa mukaan ajatellut asiaa tai ei vielä tiennyt. Muilla ensimmäisen vuoden opiskelijoilla oli kuitenkin suunnitelmia harjoittelun suhteen. Matkatoimistoa suunnitteli kaksi opiskelijaa ja hotelli-/majoitusala kaksikin opiskelijaa. Muita vaihtoehtoja opiskelijoilla olivat suurlähetystö, ohjelmapalveluyritys ja asiakaspalvelu.

”Vaihtoehtoja on monia mutta matkatoimistot Suomessa ja ulkomailla ovat harkinnassa” 1. vuoden opiskelija

”Aion suorittaa harjoittelun joko majoitusyrityksessä tai matkatoimistossa” 1. vuoden opiskelija

"Ei ole vielä mitään hajua missä suoritan työharjoitteluni, mutta toivon sen olevan hotellipuolella." 1. vuoden opiskelija

"Siistissä ja hektisessä toimistotyössä markkinoinnin ja liiketalouden saralla." 1. vuoden opiskelija

Vastanneista kaksi viidestä kolmannen vuoden opiskelijoista suoritti työharjoittelua parhaillaan, toinen tapahtumajärjestäjänä ja toinen hotellissa. Kolmannen vuoden opiskelijoista muilla oli jo tarkat suunnitelmat, missä he aikovat harjoittelunsa suorittaa.

"Teen työharjoitteluni tapahtumanjärjestäjänä, tarkemmin ottaen hääorganisoijana." 3. vuoden opiskelija

"Matkanjärjestäjätoiminta" 3. vuoden opiskelija

"Aion tehdä harjoittelun hostellissa." 3. vuoden opiskelija

5.3.2 Millä matkailualan sektorilla suoritat harjoittelusi?

Valmistuneista restonomeista neljä yhdeksästä oli suorittanut harjoittelun majoitus- alalla, mm. hotellin vastaanotossa. Kaksi oli suorittanut harjoittelun ohjelma- ja elämyspalveluiden parissa. Muita aloja, joilla opiskelujen aikana harjoittelu oli suoritettu, olivat kiinteistöalalla, matkatoimistoalalla ja ravintola-alalla.

5.4 Opintoihin liittyvä harjoittelu ja opiskelijavaihto

5.4.1 Aiotko opiskelujesi aikana lähteä ulkomaille opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon takia?

Ensimmäisen vuoden opiskelijoista kaikki yhdeksän olivat kiinnostuneita suorittamaan joko harjoittelun tai opiskelijavaihdon tai kummankin ulkomailla. Kaksi heistä oli lähdössä syksyllä 2013 opiskelijavaihtoon.

”Kyllä, hain nyt ensi syksyksi vaihtoon ja ajattelin suorittaa myös harjoittelun ulkomailla.” 1. vuoden opiskelija

Kuusi yhdeksästä oli kiinnostunut suorittamaan sekä harjoittelun että vaihdon ulkomailla mahdollisuuksien mukaan. Kaksi yhdeksästä vastanneesta oli mahdollisesti kiinnostunut suorittamaan harjoittelun ulkomailla. Yksi vastanneista piti mahdollisena vaihto-opiskelua ulkomailla.

”Kyllä. Aion lähteä vuodeksi vaihtoon toisen vuoden jälkeen. Vielä en ole varma suoritanko myös työharjoittelun ulkomailla.” 1. vuoden opiskelija

”Aion. Mikäli mahdollista, yritän suorittaa sekä vaihdon että ainakin osan harjoittelua ulkomailla” 1. vuoden opiskelija

”... Tarkoitus olisi myös myöhemmin suorittaa työharjoittelu ulkomailla ellei Suomesta löydy mielenkiintoista ja sopivaa harjoittelupaikkaa, jossa olisi myös kesätyön/muun työn mahdollisuus harjoittelun jälkeen.” 1. vuoden opiskelija

Kaksi viidestä kolmannen vuoden opiskelijasta oli suorittanut tai suorittamassa sekä harjoittelun että opiskelijavaihdon ulkomailla. Yksi vastanneesta opiskelijasta oli suorittanut opiskelijavaihdon ulkomailla. Kaksi viidestä vastanneesta kolmannen vuoden opiskelijoista ei ollut kiinnostunut kummastaan, ja heistä kumpikin oli kolmannen vuoden opiskelijoita. Toinen kertoi syyksi sen, että oli valmistumassa vuoden 2013 aikana. Toinen ei tarkemmin perustellut päätöstään.

”Tuskin enää, koska tarkoitus on valmistua nyt tämän vuoden joulukuussa” 3. vuoden opiskelija

5.4.2 Olitko opiskelujesi aikana ulkomailla opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon takia?

Valmistuneista restonomeista kaksi yhdeksästä oli suorittanut sekä harjoittelun, että opiskelijavaihdon ulkomailla opiskelujen aikana. Yksi oli suorittanut opiskelijavaihdon. Lisäksi yksi ilmoitti työskennelleensä kesän ajan hotellissa Etelä-Euroopassa, mutta tätä ei ollut laskettu kuitenkaan harjoitteluksi. Muut vastanneet eivät olleet suorittaneet harjoittelua ulkomailla tai olleet opiskelijavaihdossa. Ilmeisesti ainakin yhdellä tosin olisi ollut kiinnostusta lähteä.

”Valitettavasti en, kun halusin valmistua mahd. nopeasti...” restonomi (AMK)

5.5 Oletko mielestäsi saanut opiskelujesi aikana tarpeeksi tietoa restonomin ammateista?

5.5.1 Ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijat

Kaikista vastanneista ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoista viisi neljästätoista oli sitä mieltä, että restonomin ammateista on tullut tähänastisen koulutuksen aikana tarpeeksi tietoa.

”Olen saanut tarpeeksi tietoa restonomin ammateista. On niin paljon erilaisia matkailuun liittyviä ammatteja mihin tällä alalla voi ryhtyä, että mahdollisuuksia on mielin määrin.” 1. vuoden opiskelija

”Kyllä. Sillä joidenkin alojen käsitteleminen yksityiskohtaisemmin saattaisi taas viedä aikaa muilta ammanteilta.” 3. vuoden opiskelija

”Olen ja saanut tietää kuinka laaja-alainen ala tämä onkaan - ei kaikista tule hotellivirkailijoita tai matkaoppaita.” 1. vuoden opiskelija

Yhden mielestä tosin etukäteen annettu tieto oli riittämätöntä ja hakuesitteissä ammattivalikoiman laajuutta voisi korostaa.

”Mielestäni olen saanut aivan riittävästi tietoa, koska olemme opiskelleet niin monialaisesti kaikkea ja kursseja suorittaessa on avautunut paremmin se mihin kaikkialle voi suuntautua. Etukäteen en tosin tiennyt kuinka laaja valikoima mahdollisia ammatteja on. Tätä voisi ehkä korostaa hakuesitteissä enemmän.” 3. vuoden opiskelija

Seitsemän neljästätoista vastanneesta olisi ollut valmis vastaanottamaan lisätietoa tähänastisen koulutuksen perusteella.

”Aika paljon on tullut kaikenlaista tietoa, lähinnä missä kaikkialla voi työskennellä.” 1. vuoden opiskelija

”En usko että ammatteja on listattu missään vaiheessa yksityiskohtaisesti eli työtehtävät ovat hahmottuneet vähitellen, yleistä tietoa alasta olen kuitenkin saanut tarpeeksi.” 3. vuoden opiskelija

”Uskon, että lisätieto ei olisi pahasta.” 1. vuoden opiskelija

”Toivoisin vielä lisää mutta on jo jotain tullutkin” 3.vuoden opiskelija

”Alussa käytiin läpi listoja mitä kaikkea restonomi voisi tulevaisuudessa tehdä mutta niitä ei käyty sen kummemmin läpi.” 1. vuoden opiskelija

”Lähestulkoon, joskin hyvin erinäisistä lähteistä” 1. vuoden opiskelija

”Enemminkin olisi hyvä tietää, mutta mielestäni restonomi nimikettä on vaikea niputtaa tiettyihin ammatteihin, eri lailla erikoistuneet menevät eri tehtäviin, nimikkeen sisällä voi toimia niin monissa täysin erilaisissa ammateissa.” 1. vuoden opiskelija

Vastanneista kolme neljästätoista oli sitä mieltä, että tietoa ei ole annettu tarpeeksi.

”Mielestäni meille ei ole tarpeeksi näytetty konkreettisia työpaikkavaihtoehtoja” 3. vuoden opiskelija

”En todellakaan. Mielestäni en ole oppinut juuri yhtään mitään koko AMK:n aikana. Koulutus ei käytännössä anna valmiuksia mihinkään alan ammattiin, paitsi siihen, jonka piirissä harjoittelu toteutetaan.” 3. vuoden opiskelija

5.5.2 Valmistuneet restonomit (AMK)

Kolme yhdeksästä valmistuneista restonomeista oli saanut mielestään tarpeeksi tietoa koulutuksen aikana. Yksi vastaaja totesi vaihtoehtojen laajenevan koko ajan ja toinen oli sitä mieltä, että koulutuksen ulkopuolella olevilla ei taida olla paljoakaan tietoa ammateista.

”Ihan hyvin koulutuksen edetessä alkoi aueta monipuoliset mahdollisuudet, joihin on mahdollista työllistyä” restonomi (AMK)

Kaksi vastanneista olisi kaivannut enemmän tietoa ammateista ja monipuolisempaa eri vaihtoehtojen läpikäymistä koulutuksen aikana.

”Erilaisia työelämän vaihtoehtoja olisi voitu käydä enemmän läpi. Tuntuu että vaihtoehtoja on monia, mutta edes suurta osaa työllistymismahdollisuuksista ei tiedä.” restonomi (AMK)

”Mielestäni olis monipuolisempi voitu käydä läpi” restonomi (AMK)

5.6 Kuinka Satakunnan ammattikorkeakoulussa voidaan parantaa restonomien (AMK) ammattien tunnettuutta opiskelijoiden mielestä?

5.6.1 Ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijat

Ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoista kuusi neljästätoista oli sitä mieltä, että tietoa tuli tarpeeksi, eikä asiassa ole tällä hetkellä mitään korjattavaa. Kahdeksalla opiskelijalla kuitenkin oli ideoita, joilla tietoisuutta voisi parantaa koulutuksen aikana. Vastaajat toivoivat enemmän konkreettisia esimerkkejä, tietoa vastavalmistuneilta opiskelijoilta omista urasuunnitelmista ja siitä, mihin paikkoihin ja millaisiin työtehtäviin he ovat työelämässään sijoittuneet.

”Tiedän, että työvaihtoehtoja on hyvin paljon, ja ettei kaikkea voi eritellä, mutta olisi mukavaa jos edes joitain konkreettisia esimerkkejä olisi” 3. vuoden opiskelija

”Minusta olisi mukava tietää esim. yleisimpiä ammatteja mihin vastavalmistunut opiskelijat sijoittuvat ja millaisia työtehtäviä he tekevät.” 1. vuoden opiskelija

*”Toki vielä lisää mahdollisia ammatteja/työtehtäviä voisi kartoittaa restonomi opin-
toja aloittaville. Ja kertoa esimerkkejä valmistuneiden urasuunnitelmista.” 3. vuoden
opiskelija*

*”Hmm vaikea sanoa, ehkä enemmän ammatissa työskenteleviä tai restonomeja kou-
luttavia ihmisistä kertomaan siitä, minne he ovat koulutuksen jälkeen päätyneet,
myös ne ei-niin-perinteiset-restonomiurat mukaan lukien.” 1. vuoden opiskelija*

*”Mielestäni ammatteja voisi käydä vielä vähän enemmän läpi ja antaa malliesimerk-
kejä, olisi myös kiva jos kuulisi muutamalta jo valmistuneelta restonomilta että mitä
he tekevät ja mitä heidän työhönsä kuuluu.” 1. vuoden opiskelija*

Muita vaihtoehtoja olivat asiakaspalveluiden harjoittelu käytännössä, lyhyet harjoit-
telut ja työelämään valmentavat kurssit.

”Esimerkiksi työelämään valmentavilla kursseilla voitaisiin yhdellä tunnilla keskittyä uravaihtoehtoihin.” 1. vuoden opiskelija

”Paljon lyhyitä harjoitteluja. Kuulostaa tyhmältä, mutta käytännön asiakaspalvelutilanteiden harjoittelu voisi myös olla apuna. Toinen toimii hotellivirkailijana ja toinen asiakkaana. Ehkä se olisi silti liian lapsellista AMK -opiskelijoille..” 3. vuoden opiskelija

5.6.2 Valmistuneet restonomit (AMK)

Valmistuneista restonomeista neljällä oli ehdotuksia tilanteen parantamiseksi.

”Ehkä hiukan tarkennusta, aika ympäröivästi tuli kuvailuja opintojen aikana.” restonomi (AMK)

”Mun mielestä tour operator jäi läpi käymättä ja olis voitu jo opiskelujen ohella enemmän luoda suhteita matkailualan työnantajiin esim. tekemällä projekteja” restonomi (AMK)

”Mielestäni voisi esimerkiksi yritysesittelyjen/ luentojen/ vierailijoiden käydessä pyytää heitä tarkemmin kertomaan, minkälaisella koulutustaustalla heidän rekrytoinneissaan on väliä tmv. Kuitenkin mielestäni ammattikorkeakoululaisilla pitäisi olla jo koulutuksensakin puolesta riittävät eväät erilaiseen tiedonhakuun selvittääkseen, mihin voivat työllistyä.” restonomi (AMK)

6 TULOSTEN ANALYSOINTIA JA TUTKIMUKSEN ARVIOINTI

6.1 Tulosten analysointia

Tutkimukseen vastanneiden ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden keski-ikässä ei ollut merkittävää eroa. Opiskelijat näissä ryhmissä elävät myöhäisnuoruuden kehitysvaiheessa. Sen sijaan valmistuneet restonomit (AMK) ovat ikänsä perusteella siirtyneet nuoreen aikuisuuteen.

Tulevia työtehtäviä kysyttäessä opiskelijoiden vastaukset pyörivät perinteisten matkailualan keskeisimpien toimialojen ympärillä. Lisäksi vastauksista ilmeni luottamus matkailukehityksen positiiviseen kasvuun. Opiskelijoiden ammatit toimivat maailmassa, jossa liiketoiminta kukoistaa ja on globaalia. Poliittinen tilanne, luonnon tila ja turvallisuusasiat sallivat ihmisten matkustuksen. Sen sijaan vastauksista ei näy Matkailu vuonna 2020 -raportin tulevaisuuden trendeiksi ennustamat ympäristöteitoisuuden korostuminen ja Internetin merkityksen kasvu.

Eroja vastauksissa 1. ja 3. vuoden opiskelijoiden välillä ei näkynyt, kummissakin oli sekä niitä, joilla vaihtoehdot olivat vielä hyvin avoinna eikä tiettyä matkailualan työskentelysektoriakaan ollut valittuna. Kummassakin ryhmässä oli myös niitä, joilla suunnitelmat olivat jo selvät.

Harjoittelupaikkaa koskevassa kysymyksessä ensimmäisen vuoden opiskelijoiden heikko ammatillinen identiteetti näkyy monien erilaisten ammatillisten päämäärien olemassaolona ja epävarmuutena päätöksenteossa. Kolmannen vuoden opiskelijoilla sen sijaan on selvempi kuva omista kiinnostuksen kohteista ja päämääristä. He kaikki suunnittelevat suorittavansa harjoittelun alalla, jonne myös toivovat sijoittuvansa valmistumisen jälkeen. Heillä on luottoa omiin ammatinvalintapäätöksiin ja tavoite saavuttaa ne. Tätä pidetään merkinä vahvasta ammatillisesta identiteetistä.

Valmistuneista restonomeista neljä yhdeksästä oli suorittanut harjoittelun samalla matkailusektorilla, jolla työskenteli tällä hetkellä. Kaikki he olivat myös työskennelleet samalla sektorilla valmistumisestaan lähtien. Kolmella heistä ei ollut muita työ-

paikkoja valmistumisen jälkeen kuin nykyinen. Tulosten perusteella voisi päätellä, että opiskelun loppuvaihe harjoitteluineen ja opinnäytetöineen voi olla tärkeä jakso opiskelijan koulutuksessa. Tällöin opiskelija tutustuu omaan alansa työntekijänä ja pääsee harjoittelun aikana omaksumaan alan ammattilaisten ajattelu- ja toimintatapoja. Harjoittelu lisää opiskelijoiden tunnetta yhteenkuuluvuudesta alaan. Ammatillinen identiteetti on kehittynyt vahvemerkiksi ja opiskelijan inhimillinen kasvu on siinä vaiheessa, että opiskelija pystyy hyödyntämään aiemmin saamaansa tietoa.

Vastanneista opiskelijoista ja restonomeista (AMK) suuri osa oli sitä mieltä, että koulutuksen aikana olisi voinut tulla enemmän tietoa restonomien (AMK) ammateista. Vastauksissa ei näkynyt eroja, kun ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden ja restonomien (AMK) mielipiteitä vertasi. Kaikista joukosta löytyi sekä niitä, jotka olisivat kaivanneet enemmän tietoa, kuin myös niitä, jotka olivat koulutuksen aikana tietoa saaneet tarpeeksi. Osa vastanneista myös totesi, että tietoa tulee erinäisten lähteiden kautta ja monipuoliset uravaihtoehdot alkavat pikkuhiljaa hahmottua.

Tutkimustulosten perusteella opiskelijat selvästi haluaisivat tietoa matkailualan ammateista jo valmistuneilta restonomeilta. Nämä ovatkin suuri ammatillisen identiteetin muodostumiseen vaikuttava tekijä opiskelujen aikana, koska opiskelijat pystyvät samaistumaan heihin. Valmistuneilta restonomeilta (AMK) kaivattiin tietoa heidän omista urasuunnitelmistaan, omien työtehtävien esittelyä ja tietoa koulutuksesta. Opiskelijat ja restonomit (AMK) ehdottivat myös paljon lyhyitä harjoitteluja, asiakaspalvelutilanteiden harjoittelua opetuksessa ja uravaihtoehtojen läpikäymistä.

6.2 Tutkimuksen arviointia

Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus oli tehdä kysely 1. ja 3. vuoden opiskelijoille ja kaksi vuotta sitten Satakunnan ammattikorkeakoulusta valmistuneille restonomeille (AMK). Tämä ei kuitenkaan onnistunut, koska vuonna 2010 valmistuneita restonomeja (AMK) ei ollut tarpeeksi tutkimuksen kannalta.

Teoriapohjan kirjoittaminen oli aikaa vievää, sillä psykologiaa käsittelevä kirjallisuus on laaja ja sieltä täytyi pystyä poimimaan tämän tutkimuksen kannalta relevanteimmat tiedot ja teoriat. Teoriapohjan kirjoittaminen oli kuitenkin mielenkiintoista ja matkailualan tilastojen tutkiminen tarjosi paljon uutta tietoa.

Tutkimuksen vastausprosentti jäi harmittavan pieneksi. Olin toivonut saavani noin 20 vastausta yhtä ryhmää kohti, jolloin vastausten yhteismääräksi olisi tullut 60. Näin ollen tuloksia olisi voinut pitää luotettavampina. Syitä vastaamatta jättämiseen saattaa olla se, että avoimiin kysymyksiin vastaaminen koettiin aikaa vieväksi. Tämän olisi voinut muuttaa siten, että ainakin osa kysymyksistä olisi ollut strukturoituja. Toisaalta voi olla, että tutkimuksen aihe koettiin tylsäksi tai liian vaikeaksi. Saattaa olla, että opiskelijat joilla ei vielä ollut tietoa tulevaisuuden suunnitelmista, kokivat jo toiseen kysymykseen vastaamisen hankalaksi, ja näin ollen päättivät jättää vastaamatta.

Kyselyyn vastanneet kuitenkin ymmärsivät kysymykset oikein. Kyselyssä saatiin vastauksia haluttuihin kysymyksiin ja opiskelijat ja restonomit (AMK) olivat hyvin halukkaita kertomaan omia ideoita, joilla restonomien (AMK) ammatteja saataisiin paremmin tuotua esille koulutuksen aikana.

Vastausprosentin pienuuden vuoksi vastauksista saadut tulokset ovat vain suuntaa antavia, eikä niitä sen vuoksi voida yleistää. Kyselyn onnistumisen kannalta oli tärkeää tavoittaa mahdollisimman suuri joukko, joka tässä tutkimuksessa ei onnistunut hyvin. Uskon kuitenkin, että saaduista tutkimustuloksista voi olla suuntaa antavaa hyötyä Satakunnan ammattikorkeakoululle.

6.3 Validiteetti ja reliabiliteetti

Validiteetti, eli tutkimuksen pätevyys, tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kysyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Pätevässä tutkimuksessa ei saisi olla systemaattista virhettä, joka tarkoittaa sitä, millä tavalla tutkittavat ovat

ymmärtäneet mittarin, eli kyselylomakkeen, kysymykset. Mikäli tutkittava ei ajattelekaan, kuten tutkija oletti, niin tulokset vääristyvät. (Vilka 2005, 161.)

Validiutta on hankala tarkastella jälkikäteen. Siksi se on tässä tutkimuksessa pyritty varmistamaan etukäteen huolellisella perehtymisellä teoriataustaan ja tarkoin harkitulla tiedonkeruulla.

Reliabiliteetti, eli tulosten luotettavuus, tarkoittaa tulosten tarkkuutta. Luotettavana pidettävällä mittauksella täytyy olla kyky antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia ja mittaustulosten täytyy olla toistettavissa. Luotettavuutta heikentäviä asioita ovat mm. se että vastaaja muistaa vastatessaan jonkin asian väärin, ymmärtää asian eri tavalla kuin tutkija tai tutkija tekee virheitä tallentaessaan vastaustuloksia. (Vilka 2005, 161–162). Otos edustaa sataprosenttisesti koko tutkittavaa perusjoukkoa ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden kohdalla. Tutkimuksen reliabiliteetti ei välttämättä ole kovin hyvä, koska kato oli suuri. Valmistuneiden kohdalla otos ei edusta yhtä hyvin perusjoukkoa, koska kaikkien valmistuneiden nimiä ei ollut saatavilla.

7 LOPUKSI

Matkailuala muuttuu jatkuvasti maailman mukana, eikä kukaan pysty varmaksi ennustamaan, mikä alan tilanne tulee olemaan kymmenen vuoden päästä. Alan kehityksen myötä myös ammatit kehittyvät ja katoavat ja täysin uusille ammattilaisille syntyy tarvetta. Tämän vuoksi myös matkailualan koulutukseen on haastavaa tarjota opiskelijoille tietoa tulevaisuuden ammateista. Opetussuunnitelman tuleekin ennakoida tulevaa ja uudistua jatkuvasti, kuten vuonna 2012 tehtiin. Tämän tutkimuksen tulosten pohjalta voi päätellä, että opiskelijat ovat valmiita vastaanottamaan lisätietoa matkailualan nykyisistä ja mahdollisista tulevista ammateista.

LÄHTEET

Airo, J-P., Rantanen, J. & Salmela, T. 2008. Oma ura, paras ura. Helsinki: Talentum Media Oy.

Ammattikorkeakoululaki. 2003. Viitattu 14.12.2012.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/lait_ja_saeadoekset/?lang=fi

Cimo. Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2011. 2012. Viitattu 18.2.2013.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/26864_Kansainvalinen_liikkuvuus_yliopistoissa_ja_ammattikorkeakouluissa_2011_korja.pdf

Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa A. Eteläpelto & J. Onnismaa (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Aikuiskasvatuksen 46. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura. Vantaa: Dark, 26–49.

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. uud. p. Helsinki: Edita.

Helakorpi, S. & Olkinuora, A. 1997. Asiantuntijuutta oppimassa. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. osin uud. p. Porvoo: WSOY.

Kuusinen J. 1995. Nuoren aikuisen kehitystehtävät, onnellisuus ja kehityksen hallinta. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korkiakangas & H. Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityopsykologiaan. Porvoo: WSOY, 311–322.

Lehtinen, E., Kuusinen, J. & Vauras, M. 2007. Kasvatuspsykologia. 2. uud. p. Helsinki: WSOY.

Matkailu vuonna 2020-faktaa ja fiktiota. 2006. Matkailun edistämiskeskus. Viitattu 1.2.2013.
[http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/19d25ec89c7e822dc225735b0032a966/\\$FILE/MEK2020_nettiin.pdf](http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/19d25ec89c7e822dc225735b0032a966/$FILE/MEK2020_nettiin.pdf)

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ammattikorkeakouluja koskeva lainsäädäntö. Viitattu 25.1.2013.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/lait_ja_saeadoekset/

Palvelut 2020 – Osaaminen kansainvälisessä palveluyhteiskunnassa. 2006. Elinkeinoelämän keskusliitto. Loppuraportti. Viitattu 1.2.2013.
http://www.hpl.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuaristo/2006/18_10_2006_Palvelut2020_loppuraportti.pdf. 20.1.2013.

Rauhala, P. 1993. Ammatti ja kvalifikaatiot 1990 – luvun yhteiskunnassa. Teoksessa A. Etelä-pelto & R. Miettinen (toim.) Ammattitaito ja ammatillinen kasvu. Jyväskylä: Painatuskeskus, 15–29.

Satakunnan ammattikorkeakoulu. 2013. Viitattu 11.1.2013. <http://samk.fi/samk-esittely>.

Satakunnan ammattikorkeakoulu. Vaihto-opiskelu. 2013. Viitattu 13.1.2013. http://samk.fi/ulkomaille_vaihto-opiskelu

Satakunnan ammattikorkeakoulu. Opetussuunnitelma 2008–2009. Viitattu 17.4.2013. [http://kesy01.cc.spt.fi/intra/tiimit.nsf/daac366605152bd2882571cc007d9d60/00B938AE87B98475C225742D002D07C6/\\$file/matkailun_opetussuunnitelma_20082009](http://kesy01.cc.spt.fi/intra/tiimit.nsf/daac366605152bd2882571cc007d9d60/00B938AE87B98475C225742D002D07C6/$file/matkailun_opetussuunnitelma_20082009).

Satakunnan ammattikorkeakoulu. Opetussuunnitelma 2013–2014. Viitattu 8.12.2012. https://samk.solenovo.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/fet?ryhmyttyp=1&amk_id=1111&lukuvuosi=2384215&valkiel=fi&kouluhj_id=2300561&ryhma_id=5122534pdf

Satakunnan ammattikorkeakoulu. Mikä Erasmus? 2013. Viitattu 26.2.2013. http://samk.fi/opiskelijat_ulkomaille_erasmus

Stenström, M-L. 1993. Ammatillisen identiteetin kehittyminen. Teoksessa A. Etelä-pelto & R. Miettinen (toim.) Ammattitaito ja ammatillinen kasvu. Jyväskylä: Painatuskeskus, 31–45.

Suomen matkailustrategia 2020. 4 hyvää syytä edistää matkailutoimialojen kehitystä. 2010. Viitattu 10.2.2013. http://www.tem.fi/files/27053/Matkailustrategia_020610.pdf

Tilastokeskus. Käsitteet ja määritelmät. <http://www.stat.fi/til/smat/kas.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uud. p. Helsinki: Tammi.

Valkonen, J. & Veijola, S. 2008. Töissä tunturissa. Ajatuksia ja kirjoituksia matkailutyöstä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3.painos. Jyväskylä: PS -kustannus, 113–119.

Vastamäki, J. 2010. Kyselylomaketutkimus: tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3.painos. Jyväskylä: PS -kustannus, 128–139.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

LIITE 1

Kysely ensimmäisen ja kolmannen vuoden Satakunnan ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijoille.

Hei!

Olen matkailualan opiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Kartoitan opinnäytetyössäni SAMKin matkailualan opiskelijoiden ajatuksia tulevista työtehtävistä ja työpaikoista.

Selvitän myös, millaisiin työtehtäviin SAMKista valmistuneet restonomit ovat päätyneet.

Kerään aineistoni SAMKin restonomiopiskelijoilta ja jo valmistuneilta restonomeilta.

Vastaukset käsitellään anonymisti, eivätkä vastaajien nimet päädy opinnäytetyöhön.

Voit vastata kysymyksiin suoraan tähän sähköpostiin. Kysymyksiin vastaaminen vie vain muutaman minuutin.

Kysymykset:

1. Ikä
2. Millaisissa työtehtävissä näet itsesi restonomiksi valmistumisen jälkeen?
3. Millä matkailualan sektorilla aiot suorittaa työharjoittelusi?
4. Aiotko opiskelujesi aikana lähteä ulkomaille opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon takia?
5. Oletko mielestäsi saanut opiskelujesi aikana tarpeeksi tietoa restonomin ammanteista?
6. Jos et, miten tätä mielestäsi voisi parantaa?

Kiitos avustasi!

Ystävällisin terveisin
Henna Alanen
matkailun opiskelija
Satakunnan ammattikorkeakoulu

LIITE 2

Kysely Satakunnan ammattikorkeakoulusta valmistuneille restonomeille (AMK).

Hei!

Olen matkailualan opiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Kartoitan opinnäytetyössäni SAMKin matkailualan opiskelijoiden ajatuksia tulevista työtehtävistä ja työpaikoista. Selvitän myös, millaisiin työtehtäviin SAMKista valmistuneet restonomit ovat päätyneet.

Kerään aineistoni SAMKin restonomiopiskelijoilta ja jo valmistuneilta restonomeilta. Sain nimilistan valmistuneista ja siellä oli sinun nimesi, olenko nyt lähettänyt tämän viestin oikealle henkilölle? Jos olet tavoittelemani henkilö, toivon että voisit auttaa minua vastaamalla kyselyyn. Voit tehdä sen vastaamalla suoraan tähän viestiin tai lähettämällä sähköpostia osoitteeseen henna.alanen@student.samk.fi.

Vastaukset käsitellään anonymisti, eivätkä vastaajien nimet päädy opinnäytetyöhön.

Kysymykset:

1. Ikä
2. Työpaikka ja tehtävänimike jossa nyt toimit
3. Muut tehtävänimikkeet, joissa olet toiminut restonomiksi valmistumisesi jälkeen
4. Millä matkailualan sektorilla suorität työharjoittelusi?
5. Olitko opiskelujesi aikana ulkomailla opintoihin liittyvän harjoittelun tai opiskelijavaihdon takia?
6. Oletko mielestäsi saanut ammattikorkeakoulussa tarpeeksi tietoa restonomin ammateista?
7. Jos et, miten tätä mielestäsi voisi parantaa?

Suuret kiitokset avustasi!

Ystävällisin terveisin
Henna Alanen
matkailun opiskelija
Satakunnan ammattikorkeakoulu